

HATÁRÓR

Az Országos Függetlenségi és 48-as Párt Délvidéki és Alföldi Függetlenségi Párt Ujvidéki Hivatalos Lapja.

Előfizetési árak helyben és vidéken:
Egy évre 12 K., félévre 6 K., negyedévre 3 K.
Egyes szám 12 fillér.

Megjelenik vasárnap és
csütörtökön reggel.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
UJVIDÉK, PETŐFI-UTCA 47. SZAM, ahova a lapszellemi
s anyagi részét illető közlemények küldendők.

A Dmke elnök-választása.

Endre Antal műszaki tanácsos, aki sok éven át nagy ambícióval és ügyszeretettel állott a Dmke ujvidéki osztályának élén, nyugalomba vonulván, a Dmke elnöki állásáról lemondott. Május 25-én tartott közgyűlésen Dr. Zoltán Sándor tszéki bíró választott meg egyhangulag elnökké, azonban működését meg sem kezdte, hanem a megválasztásával kapcsolatba hozott, politikai háttérű hírek arra indították, hogy nyomban le is mondott. Az ekkép üresedésbe jött elnöki állás betöltése végett ma, vasárnap, június 15-re rendkívüli közgyűlés van egybehívva s e közgyűlésnek lesz feladata, hogy helyes és közmegnyugvást keltő választás útján a Dmke kebelében támadt diszharmónia megszűnjék s tisztán közmívelődési célokat szolgálni hivatott működésének sikere biztosíttassék.

Tehát választunk! Ez kell a magyarnak! Sajnos, közismert tények bizonyítják, hogy akár törvényhatósági, akár egyleti gyűlések csak akkor örvendenek igazán nagyobb látogatottságnak, ha választani kell; ilyenkor megjelennek azok is, akik egyébként éppen nem, vagy csak keveset törődnek azon egylet érdekeivel, amelynek tagjai. A választás vonzóerővel szokott birni, mert a magyar embernek véreben van már, hogy szeret politizálni, a választásoknak pedig mindenkor lehet és szoktak egy kis politikai mellékizt adni. Pedig ha valahol, úgy a Dmke keretében elmellőzhetlen szükségesség, hogy a politika, de még annak árnyéka is teljesen kizárva maradjon.

A Délmagyarországi Közmívelődési Egyesület célja és feladata sokkal ismeretebb, semhogy bővebben foglalkozni kellene vele. Tisztán és kizárólag társadalmi uton a közmívelődés érdekeit van hivatva szolgálni, egyedül a kultura fegyvereivel felvértezve, népszerű felolvasások és előadások útján, főleg a nép közmívelődésének emelését lehetővé tenni. A nemzeti kultura terjesztésével oda hatni, hogy a magyar nép a műveltség minél magasabb fokára emelkedjék: ez a cél mindennemű politikát kizárva,

együttes, egyetértő társadalmi akciót és munkát követel.

Ezt a célt szolgálta hosszú éveken át a Dmke ujvidéki osztálya is, még pedig sikerrel. A nemes és fenséges cél nem befolyásos politikust kíván, sem méltóságot, hanem a cél teljes tudatától áthatott, ambícióval, ügyszeretettel és munkakedvvel telített egyént, aki nem a nevével, hanem munkájának nagyságával tudja a Dmke kulturális működésének sikerét biztosítani.

Egy percig sem kételkedünk, hogy a mai közgyűlés félretéve minden politikának még árnyékát is, tisztán lelkiismereti meggyőződését követve, helyesen fog választani s megtalálja az ujvidéki magyar társadalomban azt a férfiút, akinek önzetlensége, ügybuzgósága s a Dmke nemes feladatától való áthatottsága biztosítékot nyújt arra, hogy a Dmke ujvidéki osztályának főleg itt a délvidéken kétszeres fontosságú misszióját betölteni, a magyar közmívelődésnek minél szélesebb körökben leendő terjesztését előmozdítani tudja is, akarja is.

Alkoholizmus és tüdővész.

Irta Hollós József dr.

I.

A „Tuberkulózis“ mult havi számában Kovácsics Sándor dr. győrmegyei járási orvos megdöbbentő képet nyújtott a járásához tartozó falvak tüdővész-pusztításairól. Falvakban, hol az emberek nem zsufova laknak, ahol jutna bőven levegő és napsugár; falvakban, hova gyógyulás végett küldjük nagyvárosi betegeinket, minden ötödik-hatodik ember, de helyenként minden harmadik-negyedik ember tüdővészben pusztul el. S ami különösen becessé teszi Kovácsics dr. cikkét, hogy párhuzamosan reámutat az alkoholizmus nagy elterjedtségére, a koresmaipar virágzására és meg is találja a kettő közötti összefüggést. Nem új ez a megállapítás, de nálunk még a tüdővész-leküzdeés terén nagyon kevésbé hangoztatott.

Hazánkban, amely összesen csak öt és fél ezer orvost tud eltartani, úgy, hogy a lakosság fele meghal, anélkül hogy orvosi segítséget vehetne igénybe: 60.000 koresmáros talál megélhetést! Honfitársaink, akik szegénység miatt nem tudnak iskolát fenntartani, akik megélhetés híján százezerszámra külföldre vándorolnak: évi egy milliárd koronát költenek szeszes italokra. Micsoda föllendülés volna

széles ez országban, ha ezt az összeget évente kulturára és közegészségügyre lehetne áldozni. De ne említsük az anyagi veszteséget, amely még a legkisebb kára az ivási szokásoknak, hanem gondoljunk arra a — számokkal meg nem mérhető — szellemi, testi és erkölcsi pusztulásra, a lakosságnak nemzedékről-nemzedékre való elkorcsosulására, amely az alkoholipar virágzását nyomon kíséri. Hisz nemcsak a tüdővész elterjedésében, hanem társadalmi életünk csaknem minden kóros megnyilvánulásában, aminők pl. a büntények, az elmebajok, a prostitúció — s ezzel együtt a nemi bajok terjedése — a tömegnyomor, a faj degenerálása stb. az alkohol oly mértékben közrejátszik, hogy valósággal lehetetlenné teszi e kóros állapotok egyéb okainak fontos megállapítását.

E sorok célja, hogy reámutassunk arra a közvetlen összefüggésre, amely az alkoholizmus fokozódása s a tüdővész terjedése között kimutatható, amelynek fölismerése a tüdővész leküzdeés szempontjából elsőrangú fontosságú.

Tévedés azt hinni, hogy a tüdővész létrehozásában egyedül a gümőkór bacillusa a bűnös. Nagyon természetes, hogy enélkül a betegség nem keletkezik. A fertőzés azonban annyira gyakori, hogy ugyszólván valamennyien átesünk rajta, egészséges ember szervezetére azonban a kisebb fajta fertőzést leküzdi, kiküszöböli; a sejtek a benyomuló bacillusok nagyokbfoku elszaporodásának gátat vetnek s így a betegség nem tud kifejlődni.

Mindazok a körülmények, melyek a szervezet immunizáló vagy közönséges nyelven mondva, ellentállóképességét fokozzák, aminők általában a jó higiénikus viszonyok, elegendő táplálkozás, tiszta levegőn való tartózkodás, kellő pihenés stb., e sejtek működését a bacillusok leküzdeésében nagyon elősegítik. Másrészt ezen pusztító munkáját támogatják a rossz levegőjű, egészségtelen lakás, tisztatlanság, túlfeszített munka, hiányos táplálkozás stb., szóval mindaz, ami együtt jár a tömegnyomorról és tudatlansággal. Eppen ezért határozottan állítjuk, hogy a lakásviszonyok, a munkaidő és a munkabérek javulása s a kultura terjedése a közegészségi viszonyok javulását is elősegítik, amelyek pedig a tüdővész leküzdeésének legfontosabb alapföltételeit képezik. De nem várhatjuk be összetett kezekkel, míg az emberek kizsákmányolását megakadályozó új társadalmi rend kialakulása vagy legalább megfelelő szociálpolitikai intézkedése a tüdővész terjedésének gátat vetnek, hanem addig is, míg ez megtörténik, szüntessük meg legalább szervezetünk ellentállási képességének szeszes italokkal való mesterséges rongálását. Ezt mindenki megteheti, ehhez semmi egyéb nem kell, mint az ivás ostoba és káros szokásának elhagyása. Ezt persze könnyű így mondani, mert hiszen a meggyökeresedett ivási szokások, a szeszesitalok iránt táplált előítéletek s főként az alkohol-étke és itt különösen az állam mint — fájda-

Az Ujvidéki Népbank
Részvény-Társaság

! netto 5 $\frac{1}{2}$ % kamatot fizet !

! betétek után !

tesz kedvencénél a régbevált Nestlé-féle gyermeklisztet, melyet a kis gyermekek nagyon szívesen vesznek és azonkívül olcsón megszerezhető. — Próbadozot díjtalanul küld a Henri Nestlé cég, Wien, I., Biberstr. 202.

Felhívás Bácsmegeye tanítóihoz.
A vármegyei tanítószövetség f. évi február 9-én Zomborban tartott rendkívüli közgyűlésén hozott határozatokkal kapcsolatban egyik megtevélyedett kartársunk félre nem ismerhető célzattal a valósággal ellenkező híreket terjeszt, ily uton akarván önmagát a tanítószövetség tekintélyét megóvó (?) mozgalom központjává tenni, akkor midőn ezen kartársnak alkalma lett volna az általa sérelmesnek tartott, a valóságnak megfelelő határozatokat azon egyesületekben tárgyalatni, melyeknek tagja. E helyett a szövetséget nemzetközi, egyházi és világi hatóságellenes határozattal vádolja meg és százak által bebizonyíthatóan valótlanossággal telített felhívásokkal fordul a vármegyei tanítótestületeihez. A vármegyei szövetség ezen vádakokat a leghatározottabban visszautasítja és felkéri a t. kartársakat, hogy addig, míg a közgyűlés jegyzőkönyvét a közel jövőben megindítandó Tanítószövetségben egész terjedelemmel leközölheti, nem tanügyi lapban ez nem történhet meg, ezen ügyben állást ne foglaljon. Az eredeti jegyzőkönyvet bárki Petényi József szöv. elnök zombori kartársnál megtekintheti. — A bács-bodrogmegyei tanítószövetség választmánya.

Hadapródiskolái alapítványok.
A honvédelmi miniszter a cs. és kir. hadügyminiszter által a cs. és kir. közös hadseregbeni hadapródiskolákban magyar honos ifjak részére fenntartott és az 1913—1914. tanév kezdetén betöltendő magyar állami alapítványi, magán-alapítványi és tandíjfizetéses helyekre vonatkozó és a „Budapesti Közlöny“ hivatalos részében is közzétett Pályázati hirdetményt megküldötte és az a városi tanács katonai osztályánál (Városháza II. em. 43.) a hivatalos órák alatt az érdeklődők által megtekinthető.

Felelős szerkesztő: **Zanbauer Ágoston.**
Laptulajdonos az ujvidéki függetlenségi és 48-as párt.

Kiadó

a Petőfi-utca 46. szám alatti külön álló házban 2 utcai szoba, konyha (esetleg előszoba) és éléskamra, július hó 1-étől

irodának vagy üzletnek

is nagyon alkalmas. — Közelebbi felvilágosítás ugyanott a háztulajdonosnál.

Katzenberger Gyula.

18222. szám. kig. 1913.

Hirdetmény.

A régi gimnázium Kossuth Lajos-utcai részén tervezett új üzlethelyiség, továbbá a Rohonyi-féle épület és tűzoltólaktanya helyiségei

1913. évi november 1-től bérbeadandók.

Azok, kik valamely helyiségre igényt tartanak, a tervekbe a mérnöki hivatal vezetőjénél betekinhetnek és részletes felvilágosítást is nyerhetnek.

Tájékoztatásul szolgáljon, hogy a folyó hó 27. napjáig beérkező ajánlatok fölött a városi tanács már másnap dönteni fog.

Ujvidék, szab. kir. város tanácsa, 1913. évi június hó 10.

Dr. Demetrovits Vladimir s. k.
kir. tanácsos, polgármester.

Egy Hölgy

ki a bársonyfestészetben, bársonyégítésben és bársonyvasalásban, valamint a hímzésben s fémplasztikában teljesen jártas, az ezen női háziiparágak iránt érdeklődő hölgyeknek dús mintagyűjteménnyel rendelkezésre áll és azok el-sajátítása céljából órákat adni hajlandó és pedig úgy egyes hölgyeknek, mint egész hölgy-csoportoknak. Érdeklődőknek legközelebbi felvilágosítást ad: **3rinyi Jóna-utca 10. szám.**

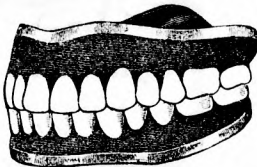
Momirovits P.

Ujvidék, Kossuth Lajos-u. 27.
(Stefanovits L. fia) házában.

ajánlja nagy választéku női, férfi és gyermek ruhák nyári ujdonságait, továbbá remek pongyola és blouse különlegességét s minden e szakmába tartozó cikkeket.

Különösen felhívom a n. é. vevő közönség figyelmét rendkívül előnyös áramra valamint pontos és előzékeny kiszolgálásra s a kiváló finom minőségekre, melyekkel a legkényesebb igényeket is minden tekintetben kielégíthetem, miért is kérem szíves pártfogását.

Baelke Ugo Berlinből

készít amerikai, svájci és német rendszerű, ki nem szedhető fogpótlékot, hidat, aranyművet, platina és kautschukból, aranykoronát, szegfogat stb.

24 évi szakszerű működés kifogástalan munkát biztosít. Értekezni lehet naponként Kossuth Lajos-utca 37. sz. (Winkle-palota) II. em. Dr. LORÁND fogorvosi műtermében. :-: Telefon 331.

338. szám 1913. végrh.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. § a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az ujvidéki kir. törvényszéknek 1912. évi V. 1843 számú végzése következtében Dr. Jankievitz Viktor javára 613 k. 91 f. jár. erejéig 1912. évi november hó 16-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 678 kor. becsült következő ingóságok, u. m. butorok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az ujvidéki kir. járásbíró 1912-ik évi V.1843. 2. számú végzése folytán 613 kor. 91 f. tőkekövetelés, ennek 1912. évi december hó 9. napjától járó 6% kamatai, és eddig összesen 79 kor. 90 fill. bíróilag már megállapított költségek erejéig, a már fizetett 100 korona leszámításával Ujvidéken, Duna-utca 23 sz. a. leendő megtartására 1913. évi június hó 24-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hívatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat másik is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt, Ujvidék 1913. évi június hó 4. napján.

Horváth

kir. bír. végrehajtó.

A Neuschlosz-féle Nasici Tanningyár és Göztűrész R.-T.

ajánlja

Susine - Gjurgjenováci

parkettgyárában kizárólag kitűnő minőségű szlávóniai tölgyfából készült

PARKETTÁIT

a legalacsonyabb napi áron. — Közelebbi felvilágosítással szolgál a központi iroda

BUDAPEST, VI., Andrássy-út 19. szám.

Wachtl Imre
elsőrangú modern és villamoserőre berendezett fehér, barna és rozskenyér

sütődéjét

valamint liszt, dara, élesztő és sókereskedését a f. fogyasztó közönség b. figyelmébe ajánlja.

Petőfi-utca 8. sz.

TELEFON 350. TELEFON 350.

PILSNER URQUELL (ősforrás)

A világnak ez a leghíresebb söre nagy palackokban, naponkint frissen töltve, á 40 fill. sörraktárobban (Uzspenszka-utca 5.) kapható.

Pilseni Urquell poharaként Ujvidéken csakis Obernik József pilseni sörcsarnokában és Zurkovic György „Fehér hajó” vendéglőjében mérnek. Palackokban kapható ELITE kávéházban és Kuborczy M. cukrászdájában.

Péterváradon csak Helleis Józsefnél kapható Urquell.

Mélykut-vizből készült müjeget is igen olcsó áron naponkint házhoz szállítok.

BAUER GYULA, sörnagykereskedése és jéggyára.

Szliács acélfürdő
Felső-Magyarország.

Egyedül ismert szénsavdús vasforrás. Legtöbb vasat tartalmazó ivóforrás belső használatra. Idény május 15-től szeptember 30-ig. Felülmulhatatlan vérszegénység, sápkór, női bajok, hátrorinc és idegbajok, benulás ellen, átszenvedett betegség és erős munkásság után. Mint fürdőorvos **Dr. Nádósy István** hiv. fürdőorvos működik. Utazás Bécsből 9 óra északról Oderbergen át 5 óra, délről Budapesten át szintén 5 óra. Szliácsra vonatkozó falragaszok minden nagyobb vasuti állomáson ki vannak függesztve. Kimerítő felvilágosítást és prosp. ktust, utazás valamint lakás árkedvezményről az elő- és utó-idényben stb. ad a:

Fürdőigazgatóság Szliácson (Zolyóm-m)

IDEÁLIS SZÉP LESZ

minden hölgy, ki a világhírű FÖLDES-fele

MARGIT-CRÉME
MARGIT-SZAPPANT

használja. A világ minden tájáról érkező nyilatkozatok bizonyítják ezt, amelyek a legőszintébb hálától visszhangzanak és a rajongás hangján szólnak a Margit-créme páratlan és csodás hatásáról. A Margit-créme semminemű káros anyagot nem tartalmaz (sem ólmet, sem higanyt), összeállítása a modern kozmetika leg-tökéletesebb vívmánya. Az arc nemcsak selyempuha, hanem hófehér s tiszta lesz, akik a Margit-crémel használják, arcuk szépségét teljes életükben megőrzik. — Margit-créme 1 és 2 koronás tegelyekben az egész világon kapható. Margit-szappan 70 fill. Margit-pouder 1.20 kor (fehér, rózsaszín vagy sárga színben) 6 koronás rendeléseket bérmentve küld:

Földes Kelemen gyógyszerüzára Aradon.

Raktár az összes bel- és külvöldi gyógyszer különlegességeiben.

Főraktár Ujvidéken: Grossinger Károly Lukács Zsigmond Nenadović Vl. Vuics János Klein Oszkár győgsz.

Kevés munkával

sok pénzt kereshet bárki, aki magánfeleknek egy nagyon kedvelt cikket el tud adni. Nem szakmabelieket alaposan kioktatunk. Némi eredmény után fix fizetést is adunk. Ajánlatokat kérünk „Kevés-sok 899” jeligére Blockner hirdető-irodájába Budapest, IV. Semmelweis-utca 4. szám.

Két szép üzlethelyiség:

egy nagyobb és egy kisebb, a leg-élénkebb forgalmi utcában, minden szakmának kiválóan alkalmas helyiség bérbeadó.

Ugyanitt egy nagy, szép utcai lakás is kapható. Bővebbet nyújt Krón Károly — Népbank — 9-12.

Mit kiabál?

hiszen mindenki tudja már, hogy a

MÁGNÁS

CIPŐKRÉM

Minősége kitünő
puhit, tisztít,
fényesít.

Gyártja **HERCZEG és GEIGER**
csász. és kir. udvari szállító Budapest.
KAPHATÓ MINDENÜTT.

Szőlőbirtokosok

különös figyelmébe!

Ha Forhinnal permetez.

Rézkenporral poroz és

Bagollal öli a szőlómolyt:

FORHINT

mert **FORHIN**

FORHIN

FORHIN

FORHIN

FORHIN

FORHIN

FORHIN

FORHIN

FORHIN

FORHIN

FORHIN

FORHIN

FORHIN

FORHIN

FORHIN

FORHIN

FORHIN

I-SZÖR kevesebb agond,
II-SZÖR kevesebb a munka,
III-SZÖR kevesebb a munkabér!

a sokszorta megjavított borsó keveréket számtalan köszönő- és elismerő-levél tanúsága szerint mindenütt a legnagyobb meglepedéssel használják. A **peronosporát**: egy kész anyag, foalkatásze rézgallé, tapadóképessége oly nagy, hogy bármely harmatnál permetezhet vele; használata óriási **munka- és pénzmegetakarítást** jelent, mert az anyag teljesen kész; használjanak saját érdekükben **Californiai lét**, a gyümölcsrovarok elleni védekezésre **rovarenyvet** minden kártékony rovar lekötésére, **rovartfogó övet** az összes kártékony rovarok elfogására, **Laurinát** a rovarok ellen nyári védekezésre **Lauril Karbolineumot** a rovarok elleni téli védekezésre, **Lauril oltóviaszt** az oltványok nemzítésére, **Ichneumonit** a zsenge virágok permetezésére, **Nicotin Quassiakivonatot** fásiskolák permetezésére, **Toponort** mezei egerek pusztítására, **Pampilt** rovarok és darazsak elfojására, Tessék mindezen cikkekről **kimerítő leírást és használati utasítást** kérni, melyet **ingyen és bérmentve** küld az összes érdeklődőknek a

FORHIN szőlőpermetezési anyaggárr

Budapest, VI., Váci-út 93. v.

valamint képviselője: ROSENBERG ADOLF, Bácsalmás.

Nyomatott Gutenbergnyomda Ujvidék.